

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

II. Aliqua dubia circa voluntatem ad credendum prærequisitam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

actus, sicut nec pes determinatur ad ambulandum per solam memoriam voluntatis præteritæ, nisi sit actuale aliquod imperium saltem confusum. Vnde retorqueri potius potest argumentum, quia ex eo, quod aliquis sæpè assensum præbuerit conclusioni probabili propter præmissas probabiles, licet postea possit sine præmissis actualibus assentiri conclusioni propter habitum cum sola memoria confusa principiorum, ut diximus: non tamen poterit sine voluntate aliqua actuali saltem confusa determinante intellectum ad assensum conclusionis, quia non magis determinat intellectum memoria præmissarum, quam determinarent ipsæ præmissæ explicitæ, pro quibus supplet, si adessent: si ergo præmissæ ipsæ probabiles non determinarent sine voluntate, nec etiam memoria præmissarum determinabit: ergo ultra habitum suppletentem pro præmissis actualibus requiritur aliquod aliud determinativum: & nihil aliud esse potest saltem de lege ordinaria, nisi actus voluntatis, nisi Deus ipse velit determinare intellectum, ut dicemus *sect. seq.* Quando verò dicimus, habitum supplere pro præmissis intelligi debet non immediate, sed mediâtè: nam habitus non conducit, nisi quatenus ex facilitate generat actum tenuem sine labore, quo recordamur assensus sæpè præstiti propter principia sufficientia sæpius proposita, qui actus productus ab habitu supplet defectum præmissarum.

SECTIO II.

Aliqua dubia circa voluntatem ad credendum prærequisitam.

¹⁶ Dubitari potest primò. An exigatur voluntas non solum ad credendum mysterium revelationis, sed etiam ad credendam revelationem, & ad credendum, seu iudicandum, Deum esse primam veritatem. Suppono ex *disp. 1.* discursum fidei includere tres assensus realiter, vel virtualiter, scilicet, *Deus est prima veritas, Deus dicit Incarnationem, ergo Incarnatio facta est.* Dubitari potest, an ad singulos requiratur voluntas: de secundo quo creditur revelatio, non dubito, quod exigat voluntatem, quia obscurus est; imò ad illam potissimè videtur necessaria voluntas; nam si semel credas Deum revelare Incarnationem, facile credes Incarnationem. De primo potest esse maior dubitatio, quia potest esse assensus evidens, & ex apprehensione terminorum, ut dixi *disp. 1.* quare non videtur necessarius alius impulsus extrinsecus à voluntate ut intellectus illum eliciat. Cæterum adhuc dicendum videtur prærequiri piam affectionem, quia per illum actum intellectus non quomodocumque asserit Deum esse veracem, sed assentitur huic obiecto super omnia, ut dictum est in superioribus, præsertim *disp. 6.* Intellectus autem sibi relictus, & ex sola apprehensione terminorum, licet iudicaret evidenter, Deum esse summè veracem; non tamen assentiretur cum hoc peculiari modo, præferendo illud obiectum aliis omnibus in modo, assentiendi; quare ad assensum iustum requiritur pia affectio voluntatis, quæ impetrat illud peculiare obsequium intellectuale erga diuinam veritatem. Denique de tertio actu, quo credo mysterium revelationis ex vi utriusque principij præcedentis, *Card. de Lugo de Virtutis Fidei Diuine.*

dicendum videtur non exigere nouam voluntatem præter voluntatem assentiendi principiis super omnia: nam si semel assentior principiis, & bonitati consequentiæ super omnia, non possum non assentiri etiam super omnia ipsi conclusioni; nam veritas conclusionis necessaria est ad veritatem principiorum, si enim in aliquo casu, negas conclusionem, arguitur bene contra te ad neganda principia. Sicut si amas finem super omnia, debes amare vnicum medium super omnia: alioquin si non amas medium super omnia, sed cum limitatione aliqua, cogis ad desistendum etiam à fine in aliquo casu, & per consequens non amas finem super omnia: sic etiam si conclusionem credis non super omnia, sed cum aliqua limitatione, cogis posita illa limitatione negare præmissas, & per consequens non assentiris eis super omnia. Quando autem dico, medium vnicum debere etiam amari super omnia; intelligitur super omnia præter finem propter quem amatur medium, & quando dico conclusionem etiam credi super omnia, intelligitur præter principia, propter quæ creditur conclusio.

Dubitabis secundo, an requiratur etiam voluntas ad asserendam illationem conclusionis ex principiis, v. g. illationem incarnationis ex veritate, & revelatione Dei. Respondeo breuiter, requiri etiam voluntatem ad iudicandum de illa illatione prout requiritur ad fidem: nam licet illa illatio euidenter agnoscat, ut tamen assentiamur illi super omnia prout requiritur ad inferendam conclusionem fidei, requiritur etiam voluntas imperans illum modum iudicandi de illatione prout diximus de iudicio euidenti veritatis Dei; eadem enim est ratio etiam de iudicio illationis, tam enim pendet assensus conclusionis à bonitate illationis, quam à veritate præmissæ, quare si bonitati illationis non assentior super omnia, non possum assentiri firmius conclusioni. Vide quæ dixi *supra disp. 7. sect. 2. in 6. objectione.*

Contra hanc doctrinam, quam olim etiam tradidi ante 25. annos, opinatur Hurtado *disp. 45. §. 21.* ubi relata hac mea responsione de necessitate piæ voluntatis ad assensum etiam supernaturalem circa veritatem Dei, licet evidens sit, ut habeat gradum illum firmitatis super omnia quem ab intellectu sine imperio voluntatis non haberet, eam solutionem impugnat: quia assentiri super omnia nihil addit ex parte intellectus, sed ex parte voluntatis addit affectum discendi à quouis alio actu, potius quam à fide: qui affectus versatur circa actus intellectus sitos in nostra libertate, non verò circa actus necessarios, quia ab illis nequaquam possumus discere: unde concludit, affectum illum terminari ad assensum circa revelationem, quem possumus per contrarium dissensum abiicere, non verò ad assensum necessarios, quos non possumus ita imperare affectu saltem efficaci.

Hæc tamen impugnatio procedit ex principio falso, quod assumit, quod scilicet assentiri super omnia nihil addat ex parte intellectus, sed solum explicet affectum voluntatis discendi potius à quouis alio obiecto, quam ab obiecto fidei. Contrarium autem ut verissimum ego suppono, nempe illam maiorem adhesionem super omnia, licet imperatiuè proveniat à voluntate, formaliter tamen esse aliquid intrinsecum, & essentiale in ipso assensu intellectuali. Nam certitudo in ipso actu

¹⁷ An requiratur etiam voluntas ad asserendam illationem conclusionis ex principiis.

¹⁸

¹⁹

actu fidei non est denominatio extrinseca ab effectu firmo voluntatis, quo volumus non discedere vniquam ab illo obiecto, sed est firmitas intrinseca in ipso assensu, ratione cuius excluditur formaliter actualis formido ab intellectu, & ideo diximus *supra*, actum fidei esse essentialiter certum, quia habet per suam essentiam hanc firmam adhesionem, & connexionem etiam necessariam cum veritate obiecti. Sicut ergo voluntas potest imperare intellectui assensum intrinsece firmum: ita potest imperare assensum intrinsece firmum tali gradu firmitatis. Hæc autem firmitas adhesionis non consistit in indissolubili, sed recipit magis, & minus, ut constat in ipsa fide, per quam magis assentimur veritati, & reuelationi Dei, quam obiecto reuelato, cui propter illas assentimur, quæ prælatio tenet se ex parte ipsius intellectus, qui semper magis adheret principiis, quam conclusioni. Et hoc ipsum constat in assensu euidenti; nam in demonstratione magis etiam assentimur principiis, quam conclusioni, licet huic etiam assentiamur euidenter: ergo licet assensus veritatis Dei esset euidentis, posset tamen ex imperio voluntatis esse intrinsece magis firmus, quam alius intellectus assentiretur, vel quam assentiatuæ aliis obiectis euidentibus sine tali impulsu voluntatis. Quæ maior firmitas adhesionis non requirit, quod aliis obiectis euidentibus possimus aliquando dissentire, sed est promptitudo conditionata, sed formaliter intrinseca in assensu ipso firmiori, quo intellectus ipse præfert hanc veritatem aliis, & se promptum exhibet ad relinquendas potius alias quam istam. Sicut voluntas de quolibet peccato mortali dolet super omnia per actum poenitentiae, magis tamen dolet de peccato grauiori, & magis de mortali, quam de veniali. Qui excessus non requirit, quod aliquando possit gaudere de peccato leuiori, vel illud approbare, sed est prælatio intrinseca in ipso actu voluntatis exhibentis se promptam ad vitandum potius peccatum grauius, si per possibile, vel impossibile necesse esset eligere ad hoc peccatum minus graue, ut dixi *diff. 5. de Poenitentia, sect. 4.* Adde, prælationem istam conditionatam posse aliquando in assensu fidei reduci ad actum absolutum, & propter oppositionem cum assensu fidei negati aliqua, quæ prius videbantur euidentia, propterea negatur existentia panis sub eius accidentibus post consecrationem, & principium illud vniuersale, quæ sunt eadē vniuerso, sunt eadē inter se, quod prius euidentis apparebat, & alia his similia.

20

An saltem de potentia absoluta possit aliquis elicere actum fidei sine impulsu voluntatis.

Dubitari potest tertio, an saltem de potentia absoluta possit aliquis elicere actum fidei sine impulsu voluntatis. Ratio dubitandi est, quia motiua de se non sufficient ad mouendum intellectum, ergo nec per Dei voluntatem mouere poterunt, quia Deus non potest per extrinsecum decretum facere, quod intellectus assentiatur sine motiua sufficienti. Verius tamen videtur posse, quia in primis indigentia voluntatis non est, eo quod motiua sint insufficientia: alioquin nec ex imperio voluntatis posset intellectus credere, quia nec voluntas facit, quod intellectus assentiatur sine sufficienti motiua; sed dependentia à voluntate nascitur ex eo, quod vtrumque proponantur motiua, & maneat intellectus indifferens, & ideo requiritur voluntas ad determinandam eius indifferentiam ad vnam partem potius, quam ad aliam; ad quam determinationem sufficit etiam voluntas Dei. Sicut licet aliquando species intel-

lectualis exciteretur hæc potius, quam illa ex impulsu voluntatis; potest tamen Deus sine motiua voluntate excitare speciem, quam velit, & hoc modo determinare indifferentiam mei intellectus ad operandum circa hoc obiectum, & non circa illud, ad quod etiam habebam speciem. Deinde neque requiritur essentialiter voluntas ad hoc, quod assensus sit super omnia; nam ille modus assentiendi non repugnat, quod proueniat à Deo concurrente cum intellectu ad illum assensum potius, quam ad alium, proposito semel obiecto sufficienti quantum est de se ad terminandum talem assensum; nam licet repugnet intellectui moueri à Deo ad credendum falsum sub specie falsi; non tamen quod moueatur à Deo ad credendum verum propositum ut verum hoc assensus magis intenso, vel intensione graduati, vel intensione substantiali, quod est assentiri super omnia. Accedit huic sententia Granado *trati. 9. diff. 2. num. 18. dicta diff. 13. dub. 4. in fine.*

Dubitari potest quarto, an voluntas requiratur ad credendum, debeat esse voluntas libera, & sufficiat voluntas necessaria. Videtur sufficere quando necessaria: nam voluntas requiritur ad tollendam indifferentiam intellectus, & ad imperandum assensum super omnia; vtrumque æquale fit per voluntatem necessariam; ergo hæc sufficit, sicut etiam ad assentiendum obiecto probabili, æquale conducit voluntas necessaria, ac voluntas libera. Potest autem in præfenti dari voluntas credendi necessaria, si ponamus honestatem fidei proponi voluntati sine ulla attentione ad rationem mali, quæ potest cogitari in actu fidei; tunc enim voluntas non libere, sed ex necessitate amabit, & imperabit actum fidei. Et Confirmari potest, quia alij habitus supernaturales non solum concurrunt ad actus liberos, sed etiam ad necessarios; nam claritas elicit in patria amorem necessarium, & in via elicit complacentias & affectiones quasdam necessarias, quæ præcedunt actum dilectionis; & in quibus consistit magna pars auxilij supernaturalis prouenientis; cur ergo similiter habitus piæ affectionis non poterit elicere voluntatem necessariam credendi, quæ posita sequatur actus fidei?

Ego sanè non audeo concedere actum fidei ortum ex sola voluntate necessaria; nam licet Auctores expressè non negent, quia non attingunt hanc quæstionem: omnes tamen videntur supponere contrarium: imò & PP. ac Concilia dum in vniuersum docent, actum fidei esse meritum, ut videbimus in *fra.* Deinde si semel daretur actus fidei ortus ex sola voluntate necessaria; non esset cur non posset ex illo excitari voluntas ad habendum verum actum liberum contritionis; nam licet voluntas credendi esset necessaria ex defectu attentionis ad malum, quod ipsa fides potest habere; contritio tamen posset esse libera, quia posset voluntas actus attendere ad difficultatem contritionis, seu ipsius obiecti, & per consequens posset peccator iustificari sine fide libera. Consequens autem videtur esse contra Tridentinum vbi supra postulans fidem liberam ad omnem iustificationem. Nec obstat, ibi etiam numerari alias dispositiones, quæ licet regulariter interueniant, non tamen in vniuersum: non, inquam, obstat, quia fides est dispositio semper requiritur, ut ex scriptura & PP. in *fra.* videbimus; fides autem simpliciter non stat pro actu necessario, sed solum pro libero, sicut cum dicitur, posita contritione

tritione hominem infallibiliter iustificari; nō sumitur contritio pro ut extendi potest etiam a necessariis, sed solum pro libera, quæ sola dicitur simpliciter contritio.

Confirmatur, quia ponamus, hominem, qui per peccatum hæresis perdidit fidem; habeat postea voluntatem necessariam credendi, & fidem necessariam, & ex ipsa prodeat in contritionem liberam: ecce hic iustificaretur, & per consequens recuperaret habitum fidei sine fide libera; quod videtur satis absurdum: quia hic homo non cesseret adhuc fidelis moraliter loquendo, voluntariè enim negavit fidem, quæ postea non liberè, & humano modo, sed necessariò confessus est: quare sicut peccator: qui postea eliceret actum necessarium amoris Dei, non diceretur moraliter loquendo dilector Dei, quia non retractavit liberè priorem voluntatem; sic neque ille diceretur fidelis, sed potius infidelis; quia ex prioris hæresis paratus videtur ad negandam iterum fidem; ex fide autem necessaria non videtur paratus ad profitendam fidem propositam cum libertate, & advertentia: ergo dicendum est, illum non habere fidem sufficientem ad contritionem, ergo neque propriam fidem: quia propria fides sufficiens videtur ad contritionem cum proponat, Deum summè amabilem, & possit dari libertas requirita ad non amandum illum.

Dicendum ergo videtur, assensum elicitem ex vi illius voluntatis necessariæ, non esse verè & propriè actum supernaturalem fidei, de qua Patres, & scriptura loquuntur: fides enim sine qua impossibile est placere Deo, & quæ requiritur ad iustificationem, est assensus voluntarius, & liber; sicut etiam contritio, & aliæ dispositiones requiritæ semper accipiuntur pro actu libero, non pro necessario: quare licet actus fidei sit actus intellectus, quia tamen est voluntarius, & necessariò dependet à voluntate, convenit cum actibus ipsius voluntatis in hoc, quod semper supponat pro actu libero. Ille ergo assensus, qui non esset liber, esset naturalis, & per consequens non sufficeret ad contritionem supernaturalem. Ratio autem, cur magis cognitio fidei preatur libera, quam aliæ cognitiones requiritæ ad conversionem, ut cognitio evidens credibilitatis, & aliæ similes: ea videtur esse quod Deus voluit hominem adultè disponere se per liberam cooperationem ad iustificationem; quare sicut nolit dare habitum gratiæ sine cooperatione & dispositione libera præcedenti ex parte hominis, sic nolit currere ad actum fidei, vel habitum sine dispositione libera ex parte hominis, qualibet vellet credere, & qua intellectus quoad fieri possit, subiciat se, & voluntariè, ac liberè suscipiat visum spirituale: sicut cæcus ille evangelicus, non prius vidit, quam rogatus à Christo quid vellet? responderet, *Domine ut videam*. Aliæ vero cognitiones, illuminationes, & affectiones, quæ ex natura sua non pendent ab alia priori voluntate, etiam si sint necessariæ, possunt esse supernaturales, & disponere, ac prævenire ad iustificationem.

Petres: quid si voluntas illa credendi, non sit necessaria, sed libera, nontamen cum plena deliberatione eo quod difficultas credendi non cognoscatur perfectè, sed cum imperfecta attentione. Videtur enim hæc semiplena libertas sufficere ad actus supernaturales & ad meritum aliquod de condigno; si in actu malo sufficit ad demeritum.

Card. de Lugo de virtute Fidei dinine.

tum: alioquin si actus boni ex semiplena deliberatione non essent supernaturales, non essent meritorij, iuxta communiorē sententiam in materia de merito: quod videtur durum, cum illi habeant bonitatem, & placeant Deo, sicut actus malus cum simili deliberatione displicet Deo, & meretur poenam.

Respondeo, transeat actus semiplenæ libertatis in aliis materiis, & virtutibus supernaturales esse & meritorios; quod non videtur negari cum sufficienti fundamento: Ceterum in materia fidei actum semiplenè liberum suspicor non esse saltem semper supernaturalem propter rationem supra positam, quia scilicet in peccatore, imò & in hæretico ille actus sufficeret ad excitandum actum contritionis perfectè liberum, ut supra vidimus, & per consequens ad perfectam iustificationem, & recuperationem etiam habitus fidei: quod videtur durum: tum quia hic homo non esset perfectè fidelis, moraliter loquendo, per illam imperfectam retractationem hæresis, sicut nec peccator, qui cum semiplena libertate diligeret Deum, converteretur perfectè ad Deum; tum etiam quia scriptura, & Concilia exigunt fidem simpliciter & absolute ad iustificationem; illa autem non esset fides simpliciter, sed imperfectè; sicut nec infidelitas cum semiplena deliberatione est infidelitas simpliciter, sed secundum quid, nec detestatio peccati cum semiplena libertate sufficeret ad iustificationem; eo quod Concilia exigunt contritionem simpliciter: illa autem non esset contritio simpliciter, sed secundum quid, & valde insufficiens, ut cum Zumelio notavit Granado in materia de Gratia tract. 9. disput. 1. num. 6. ubi concedit etiam eos actus sufficere ad augmentum meriti, non tamen ad iustificationem. Ne ergo demus, ex illo actu fidei excitari in peccatore hæretico actum contritionis perfectè liberum: dicere debemus, fidem supernaturalem non habere semper concursum ad eliciendum actum, nisi perfectè & plenè liberum: nam esto fides posset quidem illum elicere etiam cum semiplena libertate, in peccatore tamen hæretico, qui ex actu fidei potest prodire in contritionem, non concurreret Deus ad actum fidei nisi plenè liberum, ne sequeretur iustificatio sine fide simpliciter & absolute libera.

Dices, ergo neque poterit dari actus charitatis cum semiplena libertate; ne forte peccator iustificetur per talem dilectionem. Respondeo, negando sequelam: quia ille actus, licet sit supernaturalis & in peccatore, non est sufficiens dispositio proxima ad iustificationem; sed habebit se sicut alia bona opera peccatoris, quibus mereatur de congruo auxilia vberiora ad perfectam contritionem; & ideo sine inconuenienti poterit dari ille actus in peccatore; at verò actus fidei si datur in hæretico, licet sit semiplenè liber, posset sufficienter mouere ad perfectam contritionem, quod esset inconueniens, quia iustificaretur sine fide simpliciter; & ideo negamus talem actum reperiri saltem in illo casu in peccatore.

Hæc omnia olim dixeram, dum ante 25. annos hanc materiam dictarem, & dubium hoc excitasset: postea verò P. Hurtado disp. 46. sect. 4. iis, quæ dixeram, ferè consensit; addit tamen, non minus repugnare actum fidei cum semiplena deliberatione in homine iusto, quam in homine infideli, vel peccatore: quod quidem ego non æquè pro comperito affirmaveram. Rationem autem à

Fidei supernaturalis non habet semper concursum ad eliciendum actum, nisi perfectè & plenè liberum.

26

27

X 2

priori

priori, & ex principiis intrinsecis fidei hanc affert: quia fides dependet ab applicatione representante euidenter obligationem credendi adeo, vt iudicet homo, non licere sibi de iis obiectis dubitare: cognitio autem euidentis de obligatione non dubitandi, & de euidenti credibilitate obiecti, est tam perfecta, vt non relinquat locum deliberationi semiplenæ; sed afferat plenam deliberationem; quæ enim cognitio non erit indeliberata, si hæc deliberata plene non est ergo affectus supernaturalis credendi semper debet esse plene liber.

28

Hæc tamen ratio difficultate maxima non caret. Primò, quia probari fore posset eodem argumento, nunquam dari peccatum veniale ex defectu plenæ deliberationis in aliis etiam materiis: non peccatur enim sine cognitione euidenti obligationis, vel certè obligationis inquirendi, & examinandi propter dubium saltem de obligatione directa, datur ergo semper plena aduertentia ad malitiam, cum detur cognitio euidentis de obligatione directa, vel reflexa. Secundò, quia certum est apud omnes, quod etiam contra fidem possumus peccare venialiter ex defectu plenæ aduertentia: si ergo tunc verè peccatur, saltem venialiter; ergo erat obligatio credendi, vel non dubitandi de rebus fidei: ergo erat iudicium euidentis de tali obligatione, sine quo per te non potest esse obligatio ad fidem; & per consequens cum iudicio illo euidenti potest esse defectus plenæ deliberationis requisitæ ad peccatum mortale. Tertiò, quia etiam si esset iudicium euidentis cum plena aduertentia ad obligationem credendi, potest adhuc actus fidei, seu voluntas credendi esse solum semiplenè libera; nimirum si non sit aduertentia plena ad difficultatem & incommodum, quod fides affert. Ad libertatem enim requiritur cognitio boni, & mali, quod est in obiecto; potest autem esse plena aduertentia ad bonum, quod est in obiecto, & non plena ad malum, sed vel nulla, vel solum semiplena. Vnde, quamuis obligatio credendi, & bonitas, atque honestas fidei plenissime, ac euidenter cognoscatur; potest tamen difficultas, & incommodum eiusdem fidei non plene cognosci, sed imperfecta, & semiplena aduertentia: quo casu voluntas credendi non habebit plenam libertatem; nam sicut nullam haberet libertatem, si solum cognosceretur obligatio, & honestas credendi, & nullo modo eius malum, & difficultas; ita non habebit plenam & perfectam libertatem, si idem malum, & difficultas non plene, sed imperfectè & semiplenè cognoscatur. Ex quibus constat difficilè posse probari ex natura, & conditione fidei, quod ei ex natura rei repugnet semiplena libertas.

29

Quando de nouo homo incipit credere, vel recuperare fidem, requiritur actus fidei plenè liber, nec sufficit cum semiplena libertate.

Sufficit ergo, si dicamus, de facto, quando de nouo homo incipit credere, vel recuperare fidem per peccatum infidelitatis amissam, requiri actum fidei plenè liberum, nec sufficere cum semiplena libertate ob rationes suprà adductas, quæ fortasse probant etiam, debere dari actum fidei plenè liberum libertate noua post peccatum in peccatore se disponente ad iustificationem, vt in eo reperitur fides aliqua plena & perfecta disponens ad primam gratiam. In homine autem iam iustificato an debeat dari nouus actus fidei liber libertate plena ad singula bona opera, an verò sufficiat actus fidei semiplenè liber ortus ex alio actu fidei plenè libero, non videtur ita certum. Posset enim aliquis dicere, sufficere esse semiplenè liberum illum actum fidei, quo hic & nunc proponitur ho-

nestas talis virtutis, dummodo sit plene liber in causa quatenus regulariter homo mouetur ad volendum credere hic & nunc propter motum fidei quæ recordatur a se iam plene discussa, & acceptata libertate, & deliberatione plena, ita ut memoria illa moueat ad volendum credere; sed tamen assensus fidei habeat solum pro motu autoritatem, & reuelationem Dei. Iam enim hoc modo verificatur omnia opera bona, & meritoria procedere ex fonte fidei, & quidem ex fide plenè libera, siquidem hæc etiam fides actualis semiplenè libera procedit ex fide præcedenti plenè libera. Præsertim cum actus fidei non possit habere libertatem formalem in se, sed solum in causa: quæ quo ad hoc nihil videtur posse omnino certè definiri.

SECTIO III.

An voluntas credendi debeat esse in sua entitate supernaturalis, & formaliter honesta.

Duplex potest considerari malitia in aliquo actu. Prima formalis, & intrinseca, vel quæ si intrinseca, quatenus immediatè competi ali- cui actui, & non solum extrinsecè, seu mediatè, & denominatiuè ab alio actu malo à quo procedit. Secunda appellatur extrinseca, & denominatiua, qualem habent actiones externæ ex eo quod imperatur, & procedunt ab actu interno malo quæ etiam potest competere actibus internis, quando hi efficaciter imperantur per aliquem alium actum malum. Nunc agendum est de primo genere malitiæ, & videndum, an voluntas credendi, à qua immediatè, & proximè imperatur assensus intellectualis fidei possit esse mala, malitia formali & intrinseca. Postea verò scilicet, agemus de secundo genere malitiæ, an possit voluntas credendi esse mala saltem denominatiuè ab alia voluntate antecedenti mala, à qua imperetur. Prius autem videndum est, an hæc voluntas proxima, quæ immediatè imperatur actus fidei, debeat esse supernaturalis.

Prima sententia concedit, fidei assensum imperari aliquando à voluntate naturali secundum substantiam, orta tamen ex speciali Dei beneficio. Hæc tribuitur Scoto in 3. d. 25. quest. 2. & a fortiori hanc partem docebunt, qui dicunt assensum fidei esse solum supernaturalem quomodum; & in eam inclinant aliqui Recentiores.

Communis & verior sententia assensum, illum voluntatem esse semper supernaturalem secundum substantiam; ita communitur Theologi quos sequitur Molina in Concord. disp. 8. & Suarez 1. tom. in 3. p. quest. 7. art. 3. & lib. 2. de gratia, cap. 5. & in presenti disp. 6. sect. 7. Granado tract. 9. disp. 3. Hurtado disp. 46. sect. 1. & 2. Coninch. disp. 13. dub. 5. & alij communiter, quæ sententia primò, & potissimum probatur ex Conciliis, & PP. tribuentibus illam voluntatem gratiæ Dei, non minus quàm ipsam fidei assensum. Azauc. 2. can. 4. Si quis sicut augmentum, ita etiam virtutum fidei ipsum credulitatis affectum non per gratia donum, id est, per inspirationem Spiritus sancti corrigentem voluntatem nostram ad infidelitatem ad fidem, &c. sed naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicis dogmatibus aduersarius probatur.